

Research Paper

Investigating Sport Participation among Adolescents of Tehran Based on Competence Motivation Theory**Nadia Abasarashid, Mohammad Vaez Mousavi, and Ali Kashi**

1. Ph.D. Student of Motor Behavior, Department of Physical Education and Sport Science, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
2. Professor at Imam Hossein University, Tehran, Iran.
3. Assistant Professor at Sport Science Research Institute, Tehran, Iran.

Received:
07 Nov 2019

Accepted:
07 May 2020

Keywords:
Competence
Motivation,
Feedback and
Reinforcement,
Sport Emotion,
Task and Ego
Orientation.

The purpose of this study was to investigate the main dimensions of participating in sport in students aged 14 to 17 years from eighteen high schools at three, five, six, seven and thirteen Tehran educational zones. 6 questionnaires were used namely; feedback and reinforcement, motivational orientation, perceived competence scale, sport emotion and sport motivation. After distributing these questionnaires among 813 high school adolescents from Tehran, data were collected for analysis. MANOVA test showed that the gender was not effective in feedback and reinforcement, perceived competence, and internal and external motivation while it was effective in emotional states and goal orientation. Chi-square test revealed that parents' sport experience and education were effective in motivation, while mother's education and parental occupation did not affect sport participation. In addition, multivariate regression revealed that internal and external motivation, feedback and reinforcement, goal orientation, emotional states, perceived competence and gender predicted sport participation motivation.

Extended Abstract**Background and Purpose**

Adolescents are the largest group participating in sports. Studies have

shown that adolescent's participation in physical activities increases between the ages of 10 and 13 and then decreases until the

1. Email: nadiaabasarashid@yahoo.com
2. Email: mohammadvaezmousavi@chmail.ir
3. Email: ssrc.kashi@gmail.com

age of 18 after that a small number of adolescents continue their physical activities (1). One of the most important issues that sports researchers face is finding the right answer to the question: Why do teenagers participate in physical activities (2)? Over the past few decades, motivational theories have examined the factors affecting individuals' motivation to start physical activities. What is important is identifying the classification and prioritization of factors affecting youth and adolescents' sports participation to create a healthy society (3). The purpose of this study was to investigate the main dimensions of participating in physical activities in students aged 14 to 17 years from eighteen high schools at three, five, six, seven, and thirteen Tehran educational zones.

Methodology

The research method was applied, and in terms of data collection, it was a descriptive-comparative study. The participants were 813 students aged 14 to 17 years. Among 19 education districts of Tehran, districts 3, 5, 6, 7, and 13 were selected by cluster-stratified sampling method. To collect the data, Perceived Competency, Sports Motivation Scale¹, Sports Emotion,

Goal Orientation in Exercise, Exercise Reinforcement and Feedback, Exercise Motivations Inventory² questionnaires were used. The face validity of the questionnaires was confirmed by physical education professors, and the reliability of the questionnaires was calculated by internal consistency using Cronbach's alpha coefficient. Cronbach's alpha coefficient for all subscales was between 0.70 and 0.90, which was quite acceptable. The research method was based on five steps. Firstly, library information was collected and the research background was reviewed; secondly, the questionnaires were designed and selected according to the opinions of the professors, then the psychometric properties of the questionnaires were examined. Thirdly, to collect research data, the researcher referred to the Education Organization of Tehran and received permission to enter the selected schools. In the fourth step, after entering the schools, with the coordination of school officials, consents were received from the participants' parents. Evaluations were performed by two examiners. In the fifth step, 1020 questionnaires were distributed but only 813 questionnaires were returned and data were collected.

---

1. SMS scale

---

2. EMI-2

Multivariate analysis of variance (MANOVA) method was used to investigate the effect of gender, parents' sports background, parents' job, and parents' education level on sports participation motivation. Chi-square test was used to compare the studies variables in active and inactive students in sports activities based on the father's education. Besides, multivariate regression analysis was used to test our hypotheses which were related to examine the priority of reasons and factors that affect adolescent sports participation. All analyses were performed using SPSS¹ software version 18.

Findings

Findings showed that gender has a significant effect on participation motivation, feedback and reinforcement, emotional states, goal orientation, perceived competence, and internal and external motivation (Wilkes Lambda: 0.96, $F = 4.73$, $P = 0.001$). Other findings showed that gender is not effective on the level of feedback and reinforcement, perceived competence, and internal and external motivation while it is effective on adolescents' emotional states and goal orientation. The results of the chi-square test, which

are statistically significant ($P = 0.001$), while based on the mother's education, the results are not statistically significant ($P = 0.48$). Therefore, it can be concluded that the level of education of the father affects the motivation of children to participate in sports event, but the level of mother's education does not affect the motivation of children to participate in physical activities. The results of the Chi-square test to compare the level of sports participation of active and inactive students according to the parent's job showed that it is not statistically significant ($P = 0.77$, $P = 0.08$). Therefore, the rank of the parent's job does not affect their children's motivation to participate in sports. The amount of chi-square obtained from comparing the sports participation of active and inactive students in terms of gender is statistically significant ($P = 0.004$). Therefore, gender affects the motivation of adolescents for participating in sports events. Also, the amount of chi-square obtained from comparing the participation of active and inactive students in physical activities in terms of parents' sports background is statistically significant ($P = 0.001$). Hence, the results of this test showed that parents' sports

---

1. Statistical Package for the Social Sciences

background affects the motivation of children to participate in physical activities. The findings showed that girls and boys participate in physical activities for various reasons. The reasons for girls' participation in sports activities in order of priority are: 1- Appearance, 2- Strength and Endurance, 3- Pleasure, 4- Weight Control, 5- Transplantation, 6- Challenge, 7- Social Approval, 8- Competition, 9- Stress Management, 10- Health, 11- Disease Prevention, 12- Physical Recovery, 13- Agility, 14- Medical Compulsion, while priority of boys' sports participation is: 1- Pleasure 2- Strength and Endurance, 3- Appearance, respectively. 4- Weight Control, 5- Competition, 6- Challenge, 7- Stress Management, 8- Social Approval, 9- Transplantation, 10- Health, 11- Disease Prevention, 12- Physical Recovery, 13- Agility, 14- Medical Compulsion.

Conclusion

The findings of this study which are in line with many studies, show that feedback and reinforcement, internal and external motivation affect sports participation motivation. Further, people who have higher perceived competencies are more likely to participate in physical activities because positive emotional states make a person more motivated to

participate in sports events, while negative emotional states cause a person less motivated to participate in sports events. According to our results, it is suggested that to increase adolescent sports participation, appropriate feedback and reinforcement should be provided by coaches, parents, and peers to make adolescents feel competent. It is hoped that by conducting more extensive research with a larger sample size, as well as using more accurate and credible methods, in different age groups, other factors affecting youth and adolescents' sports participation to be clarified, so researchers can discuss with a deeper understanding about factors affecting adolescents' sports participation.

Keywords: Competence motivation, Feedback and reinforcement, Sport emotion, Task and ego orientation.

Reference

1. Ewing, M., & Seefeldt, V. (2018). *Participation and attrition patterns in American agency-sponsored and interscholastic sports: An executive summary*. Youth Sports Institute, Michigan State University.
2. Klint, K. A., & Weiss, M. R. (1987). Perceived competence and motives for participating in youth sports: A test of Harter's

- competence motivation association between past and
theory. *Journal of sport current physical activity and
Psychology, 9(1), 55-65. depressive symptoms in young
adults: a 10-year prospective
study, Annals of Epidemiology, 23,
25-30.*
3. Brunet, J., Catherine, M., Sabiston, C., Michael, T.A., O'Loughlin, B.E., Low. N., O'Loughlin, J. (2019). The

مقاله پژوهشی

بررسی مشارکت ورزشی نوجوانان شهر تهران بر اساس نظریه انگیزش شایستگی

نادیا عباس رشید^۱، سید محمد کاظم واعظ موسوی^۲، و علی کاشی^۳

۱. دانشجوی دکتری تخصصی رفتار حرکتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران، گروه تربیت بدنی، تهران، ایران

۲. استاد دانشگاه جامع امام حسین علیه‌السلام، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

۳. استادیار پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی، تهران، ایران

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، بررسی ابعاد مشارکت ورزشی نوجوانان ۱۴ تا ۱۷ ساله بر اساس نظریه انگیزش شایستگی بود. با توزیع پرسش‌نامه‌های بازخورد و تقویت، جهت‌گیری‌های انگیزشی، شایستگی ادراک شده، حالات هیجانی و انگیزش مشارکت ورزشی بین ۸۱۳ نوجوان دختر و پسر، داده‌ها جمع‌آوری شد. تحلیل واریانس چندمتغیره نشان داد جنسیت بر بازخورد و تقویت، شایستگی ادراک شده و انگیزش درونی و بیرونی اثربخش نیست اما بر حالات هیجانی و جهت‌گیری هدفی اثربخش است. میزان خف دو نشان داد که سابقه ورزشی والدین و تحصیلات پدر بر انگیزش مشارکت فرزندان اثربخش است اما تحصیلات مادر و شغل والدین بر انگیزش مشارکت ورزشی اثربخش نیست. تحلیل رگرسیون چند متغیری نشان داد متغیرهای انگیزش درونی و بیرونی، بازخورد و انگیزش، تکلیف و نتیجه، حالات هیجانی، شایستگی ادراک شده و جنسیت به طور معناداری انگیزش مشارکت ورزشی را پیش‌بینی می‌کنند.

تاریخ دریافت:

۱۳۹۷/۰۲/۰۳

تاریخ پذیرش:

۱۳۹۷/۰۵/۱۶

واژگان کلیدی:

شایستگی ادراک شده، بازخورد و تقویت، انگیزش درونی و بیرونی، حالات هیجانی، جهت‌گیری هدفی

مقدمه

با توجه به مزایای فعالیت بدنی و ورزش، درک و ارتقای مشارکت ورزشی در کودکان و نوجوانان یکی از موضوعات بسیار مهم و مورد علاقه پژوهشگران است (فردریکس و اکسلس^۱، ۲۰۰۴). نوجوانی دورانی است

که در آن انسان می‌تواند به اوج شکوفایی خود دست پیدا کند. دورانی که زمینه کشف استعدادها و بارور شدن آن‌ها فراهم می‌شود و نوجوانان در این دوران آینده‌مادی و معنوی خود را مشخص می‌کنند (حمایت طلب، باقرزاده، حومنیان، افشاری، ۲۰۱۴). نوجوانان، بزرگ‌ترین گروه شرکت‌کننده در ورزش را تشکیل می‌دهند، از این رو تعداد زیادی از متخصصان مسیر شغلی خود را به بررسی مسائل مهم روان‌شناختی مشارکت

1. Email: nadiaabasrashid@yahoo.com
2. Email: mohammadvaezmousavi@chmail.ir
3. Email: ssrc.kashi@gmail.com

1. Fredricks and Eccles

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International Public License

ورزشی می‌پردازند. یکی از نظریه‌هایی که این روزها مورد توجه بسیاری از متخصصان و روان‌شناسان ورزشی قرار گرفته است نظریه انگیزش شایستگی^۴ است. این نظریه توسط هارتر^۵ (۱۹۷۸) مطرح شد. هارتر معتقد است با توجه به این‌که شایستگی ادراک شده قضاوت فرد در رابطه با ظرفیت واقعی خود در زمینه‌های رفتاری شناختی، اجتماعی و حرکتی است، بنابراین کودکانی که شایستگی ادراک شده بالاتری دارند اعتماد به نفس و عزت نفس بالاتری دارند؛ در نتیجه حالات هیجانی مثبت از مشارکت ورزشی‌شان کسب می‌کنند و بیشتر احتمال دارد که به مشارکت ورزشی‌شان ادامه دهند در حالی که کودکان و نوجوانانی که شایستگی ادراک شده پایین‌تری دارند حالات هیجانی منفی ناشی از پایین بودن عزت نفس کسب می‌کنند و در نتیجه از مشارکت‌های ورزشی کناره‌گیری می‌کنند (هارتر، ۱۹۹۲). حالت‌های هیجانی مثبت و منفی به طور مستقیم بر انگیزش مشارکت در فعالیت‌های ورزشی اثرگذار هستند، به این صورت که حالات هیجانی مثبت مانند: لذت، غرور و شادی باعث بالا رفتن انگیزش شده و حالات هیجانی منفی مانند: شرم و اضطراب باعث کاهش انگیزش خواهند شد. همچنین هارتر معتقد است که بازخورد و تقویت از دیگران و جهت‌گیری‌های انگیزشی گوناگون بر عزت نفس، شایستگی و کنترل اثرگذار است (واینبرگ و گولد^۶، ترجمه واعظ موسوی و همکاران، ۲۰۱۵). بازخورد و تقویت اطلاعاتی است که توسط دیگران (مربی، والدین و همسالان) برای درک توانایی‌های فرد فراهم می‌شود. کیفیت و نوع این اطلاعات در درک توانایی‌های فرد حائز اهمیت است (زو، لیو و یانگ^۷، ۲۰۱۲). یکی از انواع جهت‌گیری‌های

نوجوانان در فعالیت‌های ورزشی اختصاص داده‌اند (وگنز و همکاران^۱، ۲۰۰۴). مشارکت کودکان در فعالیت‌های ورزشی بین سنین ۱۰ تا ۱۳ سالگی افزایش می‌یابد و بعد از آن تا سن ۱۸ سالگی کاهش می‌یابد، از آن زمان به بعد تعداد کمی از نوجوانان به فعالیت‌های ورزشی خود ادامه می‌دهند (اوینگ و سفلدت^۲، ۱۹۸۸). علاوه بر این، به طور متوسط میزان کناره‌گیری جوانان و نوجوانان از فعالیت‌های ورزشی منظم سالیانه ۳۵٪ است. بنابراین، به طور متوسط از بین هر ۱۰ کودک که فصل ورزشی را شروع می‌کنند، ۳ تا ۴ نفر مشارکت در فعالیت‌های ورزشی را در فصل بعدی کنار می‌گذارند (گلد و پتلیکف^۳، ۱۹۸۸). یکی از مسائل اصلی که در این رابطه مورد بررسی قرار گرفته است، فرآیندهای تعیین‌کننده مشارکت ورزشی در بین نوجوانان است. انگیزش، یکی از متغیرهای مهم در پیش‌بینی مشارکت ورزشی است (فردریکس و اکسلس^۴، ۲۰۰۴). بنابراین، با توجه به مسائل ذکر شده، در حال حاضر یکی از مهم‌ترین مسائلی که محققان ورزشی و پزشکان با آن مواجه هستند، یافتن پاسخی مناسب به این سؤال است که چرا کودکان و نوجوانان در برنامه‌ها و فعالیت‌های ورزشی شرکت می‌کنند؟ (خداوردی و بهرام، ۲۰۱۵) نظریه‌های انگیزش در چند دهه گذشته به منظور بررسی تطبیق نوع رفتارهای جوانان و نوجوانان در فعالیت‌های بدنی هر روزه در حال به روزرسانی هستند. تئوری‌های انگیزشی با توجه به ویژگی‌های زمینه اجتماعی مانند فرهنگ مربیگری، آب و هوا و ... همچنین انگیزه‌های درونی مانند شایستگی ادراک شده، استقلال ادراک شده، خودتنظیمی و عوامل عمومی علت و معلولی به بررسی عوامل مؤثر بر انگیزش افراد در شروع فعالیت‌های

6. Harter
7. Weinberg and Gould
8. Zou, Liu and Yang

1. Wagner et al
2. Ewing and Seefeldt
3. Gould and Petlichkoff
5. Competence Motivation Theory

والدین هستند. کودکان و نوجوانانی که والدین‌شان در فعالیت‌های ورزشی فعال هستند نسبت به والدینی که فعالیت ورزشی ندارند بیشتر در فعالیت‌های ورزشی مشارکت دارند. تأثیر خانواده در پژوهش‌های قبلی (۷، ۹) هم ذکر شده است؛ برخی از آن‌ها شامل فرهنگ‌های مختلفی می‌شود (یانگ، تالاها و لکسو^۴، ۱۹۹۶). والدین در تجربه ورزشی کودکان و نوجوانان نقش مهمی را ایفا می‌کنند. نگرش‌ها و رفتارهای والدین بر مشارکت کودکان و نوجوانان در فعالیت‌های ورزشی، انگیزش آن‌ها، عزت نفس و سلامت روان آن‌ها اثرات مثبت و منفی بسیار مهمی دارند (واینبرگ و گولد، ترجمه واعظ موسوی و همکاران، ۲۰۱۵). پژوهش‌ها نشان دادند مشارکت ورزشی والدین با میزان فعالیت جسمانی و مشارکت ورزشی کودکان ارتباط دارد. بنابراین، کودکانی که والدین کم‌تحرکی دارند سریع‌تر ورزش را ترک می‌کنند (وگنز و همکاران، ۲۰۰۴). با توجه به نتایج ذکر شده می‌توان گفت والدین با مشارکت در فعالیت‌های ورزشی می‌توانند الگوهای مناسبی برای افزایش حضور فرزندان در فعالیت‌های بدنی شوند. بر اساس پژوهش‌های صورت گرفته یکی دیگر از عوامل اثرگذار بر مشارکت جوانان و نوجوانان در فعالیت ورزشی منظم، دیدگاه و نگرش متفاوت آن‌ها به ورزش و فعالیت‌های ورزشی است به عنوان مثال، تفاوت‌های جنسیتی در نگرش کودکان نسبت به ورزش بسیار قوی هستند و در سنین بسیار پایین ظهور می‌کنند (خداوردی و بهرام، ۲۰۱۵). پژوهش‌ها نشان می‌دهند تفاوت‌های جنسیتی از جمله انگیزه‌های جوانان و نوجوانان برای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی هستند (واینبرگ و گولد، ترجمه واعظ موسوی و همکاران، ۲۰۱۵). به عنوان مثال، سیرارد، فایر و پیت^۵ (۲۰۰۶) دریافتند که پسران بیشتر به دلیل جنبه

انگیزشی، جهت‌گیری تکلیف و نتیجه‌می‌باشد و به زمانی اشاره دارد که یک فرد، موفقیت را به عنوان کسب مهارت بالا (تکلیف مدار) یا عملکردی بهتر از دیگران (نتیجه مدار) تعریف می‌کند. (گوای، روی و ولویس^۱، ۲۰۱۷). انگیزش درونی و بیرونی نوع دیگری از جهت‌گیری‌های انگیزشی است. وقتی افراد به صورت درونی با انگیزه می‌شوند، به‌خاطر علاقه، احساس چالشی که فعالیت خاصی ایجاد می‌کند و به خاطر لذتی که از آن می‌برند، رفتار می‌کنند. این رفتار به صورت خود انگیزخته، نه به دلیل وسیله‌ای بیرونی، روی می‌دهد. در انگیزش بیرونی، فرد فعالیتی را انجام می‌دهد تا به پیامدی خارج از آن فعالیت دست یابد (فرهلم، سورنسن، هالواری و هینکلیو^۲، ۲۰۱۷). با توجه به نظریه انگیزش شایستگی، ادراکاتی که ورزشکاران جوان از شایستگی و کنترل دارند، تعیین‌کننده اصلی تلاش برای پیشرفت هستند. بنابراین، آنچه در بررسی انگیزش جوانان و نوجوانان در مشارکت ورزشی آن‌ها اهمیت دارد فهم اولویت‌ها و فرآیندهای ایجاد انگیزش در جوانان به منظور انجام و تعقیب فعالیت‌های بدنی است (حمایت طلب، باقرزاده، حومنیان، افشاری، ۲۰۱۴). شناسایی طبقه‌بندی و اولویت بندی عوامل مؤثر بر مشارکت ورزشی جوانان و نوجوانان به منظور ایجاد جامعه‌ای سالم امری ضروری است و همیشه مسئله مهمی برای افراد مرتبط با این رده سنی بوده است (برونت و همکاران^۳، ۲۰۱۳). مطالعات و پژوهش‌های متعددی درباره چرایی مشارکت یا کناره‌گیری کودکان و نوجوانان از فعالیت‌های ورزشی انجام شده است که نشان می‌دهند، عوامل متفاوتی بر مشارکت کودکان و نوجوانان در فعالیت‌های بدنی اثرگذار هستند. یکی از مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر انگیزش مشارکت کودکان و نوجوانان در فعالیت‌های ورزشی،

3. Brunet et al
4. Yang, Telama and Laakso
5. Sirard, Pfeiffer and Pate

1. Guay, Roy and Valois
2. Farholm, Sørensen, Halvari, and Hynneklev

مشارکت ورزشی در بین دختران و پسران نوجوان، بر اساس مدل نظریه انگیزش شایستگی هارتر (۱۹۸۸) هستیم. با توجه به پژوهش‌های گذشته در زمینه مشارکت ورزشی از آن جایی که اولویت‌بندی دلایل مشارکت ورزشی نوجوانان و عوامل مؤثر بر مشارکت ورزشی نوجوانان، به طور جامع مورد بررسی قرار گرفته و با کاستی‌ها و مشکلاتی نظیر بررسی‌های موردی مواجه بوده است، پژوهشگران بر آن شدند تا ضمن مطالعه و بررسی پیشینه پژوهش و همچنین مطالعه مبانی نظری، زمینه‌ای برای شناسایی عوامل مؤثر بر انگیزش مشارکت ورزشی نوجوانان بر اساس نظریه انگیزش شایستگی فراهم آورند. با توجه به مبانی نظری موجود و همچنین پس از بررسی نقاط ضعف و قوت نظریات انگیزشی متعدد موجود در حوزه روان‌شناسی ورزشی (واینبرگ و گولد، ترجمه واعظ موسوی و همکاران، ۲۰۱۵). به نظر می‌رسد یکی از نظریاتی که ممکن است در این حوزه تبیین‌کننده مشارکت ورزشی نوجوانان باشد نظریه انگیزش شایستگی است. بنابراین، پژوهشگران بر آنند تا با استفاده از این نظریه شرایطی را فراهم آورند تا از این راه پژوهشگران ورزشی، مربیان، معلمان و جوانان بتوانند با شناسایی شاخص‌های مناسب و اثرگذار بر انگیزش مشارکت ورزشی، بستری مناسب جهت افزایش مشارکت ورزشی نوجوانان فراهم آورند. در حال حاضر پرسشی که باقی می‌ماند این است نقش شغل، تحصیلات و سابقه ورزشی والدین بر انگیزش مشارکت ورزشی نوجوانان چیست؟ و همچنین اولویت دلایل مشارکت دختران و پسران در فعالیت‌های ورزشی و عوامل اثرگذار بر مشارکت ورزشی نوجوانان چیست؟

های رقابتی در فعالیت‌های ورزشی مشارکت دارند و دختران بیشتر به دلیل فرصت‌های اجتماعی در فعالیت‌های ورزشی مشارکت دارند. در همین راستا مک‌ماهان، کوکوران، رگان، کلی و کنون^۱ (۲۰۱۷) نشان دادند پسران به طور معناداری بیشتر از دختران در فعالیت‌های ورزشی مشارکت دارند. همچنین یافته‌های این پژوهش نشان داد، دختران و پسران دلایل متفاوتی برای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی دارند. دختران به دلایل ظاهر، قدرت و استقامت، لذت و پسران به دلایل لذت، قدرت و استقامت، ظاهر و کنترل وزن در فعالیت‌های ورزشی مشارکت دارند که این اولویت‌بندی کمی با نتایج سیراد و همکاران (۲۰۰۶) متفاوت بود. با توجه به مطالب بیان شده، در مجموع می‌توان گفت با توجه به این که پسران بیشتر از دختران به امکانات رفاهی-ورزشی دسترسی دارند و همچنین با توجه به شرایط اجتماعی و فرهنگی موجود، بستر مناسب‌تری جهت مشارکت ورزشی پسران نسبت به دختران فراهم است. با توجه به تمام فواید و مزایای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی جوانان و نوجوانان، متأسفانه بسیاری از مطالعات نشان می‌دهند که تعداد زیادی از نوجوانانی که در دوران کودکی ورزش می‌کنند، در طول نوجوانی که دوره نمو و تغییرات جسمانی قابل ملاحظه است، مشارکت ورزشی را قطع می‌کنند (هم، دودا و میلر^۲، ۱۹۹۳؛ گوی، روی و ولویس، ۲۰۱۷). به همین دلیل، شناسایی عواملی که موجب ایجاد انگیزش در نوجوانان برای مشارکت ورزشی می‌شوند، می‌تواند از اهمیت خاصی برخوردار باشد. با توجه به اهمیت مشارکت ورزشی و مزایای بی‌شمار آن، در تلاش برای یافتن مکانیسم‌های مؤثر برای افزایش

2. Hom, Duda, Miller

1. McMahon, Corcoran, O'Regan, Keeley, Cannon, Carli

روش‌شناسی پژوهش

با توجه به ماهیت پژوهش و هدف‌های آن، روش پژوهش حاضر کاربردی و از نظر جمع‌آوری اطلاعات توصیفی مقایسه‌ای است.

شرکت‌کنندگان

شرکت‌کنندگان این پژوهش ۸۱۳ نوجوان دختر و پسر ۱۴ تا ۱۷ ساله بودند. برای جمع‌آوری نمونه از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای-طبقه‌ای استفاده شد. فرآیند نمونه‌گیری به این صورت بود که در ابتدا به شکل طبقه‌ای پنج منطقه آموزش و پرورش شهر تهران (مناطق ۳، ۵، ۶، ۷ و ۱۳) از میان مناطق ۱۹ گانه آموزش و پرورش شهر تهران انتخاب شدند و سپس به صورت تصادفی مدارس را در هر منطقه انتخاب کردیم. همین‌طور به صورت تصادفی در هر مدرسه چند کلاس انتخاب شدند و در هر کلاس، دانش‌آموزان مورد بررسی قرار گرفتند.

معیارهای ورود به پژوهش

۱- دانش‌آموزان دختر و پسر در دامنه سنی ۱۴ تا ۱۷ سال؛
 ۲- محل سکونت دانش‌آموزان شهر تهران باشد؛
 ۳- رضایت و تمایل والدین به شرکت فرزندشان در پژوهش، همچنین معیارهای خروج پژوهش عبارت بود از: ۱- غیبت در جلسه‌ای که پرسش‌نامه‌ها توزیع شدند؛ ۲- عدم تمایل، عدم رضایت و یا هر گونه احساس برای پاسخ به سئوالات پرسشنامه‌ها.

ابزار و شیوه گردآوری داده‌ها

به منظور جمع‌آوری اطلاعات دموگرافیک شرکت‌کنندگان پرسش‌نامه مشخصات فردی محقق ساخته، در اختیار دانش‌آموزان قرار گرفت. از پرسش‌نامه شایستگی ادراک شده^۱، به منظور ارزیابی ادراک

شایستگی در زمینه‌های جسمانی، اجتماعی و شناختی استفاده شد. پایایی مقیاس به وسیله ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۹۱ به ترتیب ۰/۸۹، ۰/۸۱ و ۰/۷۴ برای سه عامل زیر بنایی مقیاس بود (شهیم، ۲۰۰۴). به منظور بررسی انگیزه درونی، انگیزه بیرونی و بی‌انگیزی در زمینه ورزش از پرسش‌نامه مقیاس انگیزه ورزشی^۲ استفاده شد. ضریب آلفای کرونباخ هفت زیر مقیاس پرسش‌نامه مطلوب و بین ۰/۷۰ تا ۰/۸۲ گزارش شده است. به منظور بررسی اعتبار سازه این آزمون از روش تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. نتایج به‌دست آمده وجود هفت عامل را در این مقیاس تأیید کرد و اعتبار سازه آن را به اثبات رساند. همچنین برای ارزیابی اعتبار همزمان مقیاس انگیزه‌های ورزشی، همبستگی آن با مقیاس تجدیدنظر شده انگیزش برای فعالیت‌های ورزشی سنجیده شده است. وجود همبستگی معنادار میان نمرات زیرمقیاس‌های انگیزه درونی پرسش‌نامه انگیزش ورزشی با زیرمقیاس رقابت و زیرمقیاس انگیزه‌های بیرونی پرسش‌نامه انگیزش ورزشی با زیرمقیاس اجتماعی مقیاس تجدید نظر شده انگیزش برای فعالیت‌های ورزشی مؤید اعتبار همزمان این آزمون است (مارتنز و وبر^۳، ۲۰۰۲). جهت ارزیابی هیجانانگیز و ورزشی ورزشکاران از پرسش‌نامه هیجان ورزشی جونز و همکاران استفاده شد. این پرسش‌نامه اعتباریابی شده است به طوری که از لحاظ روایی صوری و محتوایی مطابق نظر متخصصین، معتبر گزارش شده است. آلفای کرونباخ مؤلفه‌ها عبارتند از: اضطراب (۰/۸۷)، افسردگی (۰/۸۲)، برانگیختگی (۰/۸۱)، خشم (۰/۸۴) و شادکامی (۰/۸۸) است (جونز، لین، بری، آفیل و کتلین^۴، ۲۰۰۵). پرسش‌نامه جهت‌گیری هدفی^۵ در ورزش با هدف ارزیابی جهت‌گیری

4. Jones, Lane, Bray, Uphill & Catlin
5. Task & Ego Orientation in sport Questionnaire

1. Perceived Competence Questionnaire
2. Sport Motivation Scale
3. Martens & Webber

با توجه به نظرات اساتید راهنما و مشاور پرسش‌نامه‌ها طراحی و انتخاب شدند سپس ویژگی‌های روان‌سنجی پرسش‌نامه‌ها مورد بررسی قرار گرفت. در گام سوم، به منظور جمع‌آوری داده‌های پژوهش ابتدا، برای دریافت معرفی‌نامه از دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران جهت ارائه به سازمان آموزش و پرورش کل شهر تهران جهت تهیه معرفی‌نامه برای مناطق منتخب و سپس مدارس انتخاب شده، اقدام شده است. توضیح اهداف و ارائه ابزارهای اندازه‌گیری پژوهش (پرسش‌نامه‌ها) و همچنین چگونگی انجام پژوهش برای کلیه واحدهای مورد تحقیق و مسئولین واحدهای مختلف مورد پژوهش صورت گرفت. در گام چهارم پس از ورود به مدارس با هماهنگی اولیاء مدارس رضایت‌نامه از والدین آزمودنی‌ها دریافت گردید. سنجش‌ها توسط دو آزمونگر انجام شدند. آزمونگر خانم (پژوهشگر) مسئول توزیع پرسش‌نامه‌ها در مدارس دخترانه بود و آزمونگر آقا مسئول توزیع پرسش‌نامه‌ها در مدارس پسرانه بود. در گام پنجم، ۱۰۲۰ پرسش‌نامه بین دانش‌آموزان دختر و پسر در مناطق مختلف شهر تهران (مناطق ۳، ۵، ۶، ۷، ۱۳) که در پایه تحصیلی نهم تا یازدهم مشغول تحصیل بودند توزیع شد. ۸۱۳ پرسش‌نامه برگشت داده شد و داده‌های مربوط به عوامل فوق گردآوری شد.

روش پردازش داده‌ها

روش تحلیل واریانس چندمتغیری (مانوا)^۲ جهت بررسی اثر متغیرهای جنسیت، سابقه ورزشی والدین، شغل والدین و سطح تحصیلات والدین بر متغیر وابسته انگیزش مشارکت ورزشی مورد استفاده قرار گرفت. همچنین از آزمون‌های دو برای مقایسه متغیرهای مورد مطالعه در دانش‌آموزان فعال و غیرفعال در فعالیت ورزشی مورد استفاده قرار گرفت. همچنین از تحلیل

هدفی افراد در موقعیت‌های ورزشی به عنوان کسب موفقیت مورد استفاده قرار گرفت. پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ مورد تأیید قرار گرفته است. ضمن این‌که روایی پرسش‌نامه روایی صوری است یعنی بر اساس نظر اساتید راهنما و مشاور و دیگر متخصصین این رشته است که پرسش‌نامه فوق را دارای روایی دانسته‌اند. پرسش‌نامه تقویت و بازخورد ورزشی، یک پرسش‌نامه محقق ساخته است، که این پرسش‌نامه با هدف ارزیابی تقویت و بازخوردی که افراد در موقعیت‌های ورزشی از والدین، مربیان و همسالان دریافت می‌کنند مورد استفاده قرار گرفت. این پرسش‌نامه ۱۸ گویه دارد و متشکل از دو خرده‌مقیاس بازخورد و تقویت است. پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ مورد تأیید قرار گرفته است. ضمن این‌که روایی اکتشافی پرسش‌نامه سنجیده شده است و روایی صوری پرسش‌نامه بر اساس نظر اساتید راهنما و مشاور و دیگر متخصصین این رشته است که پرسش‌نامه فوق را دارای روایی دانسته‌اند (عباس رشید، واعظ موسوی و کاشی، ۲۰۱۸). پرسش‌نامه انگیزه‌های ورزشی^۱ به منظور ارزیابی انگیزش افراد برای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی مورد استفاده قرار گرفت. این پرسش‌نامه ۵۱ گویه دارد و متشکل از ۱۴ خرده‌مقیاس است. روایی صوری پرسش‌نامه به تأیید استادان روان‌شناسی و تربیت بدنی رسید. پایایی این پرسش‌نامه به شیوه همسانی درونی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد که میزان ضریب آلفای کرونباخ برای زیرمقیاس‌های این پرسش‌نامه بین ۰/۷۰ تا ۰/۹۰ به دست آمده است (عرفانی، ۲۰۱۳). رویه انجام این کار بر پنج گام استوار بود. در گام اول، به جمع‌آوری اطلاعات کتابخانه‌ای و بررسی پیشینه پژوهش و همچنین مهم‌ترین شاخص‌های تأثیرگذار بر مشارکت ورزشی جوانان و نوجوانان شناسایی شدند؛ در گام دوم

2. Manova

1. EMI_2

رگرسیون چندمتغیره^۱ با در نظر گرفتن مفروضه های این آزمون برای بررسی اولویت دلایل و عوامل اثرگذار بر مشارکت ورزشی نوجوانان استفاده شد. تمام تحلیل ها با استفاده از نرم افزار آماری اس. پی. اس. اس^۲ نسخه ۱۸ انجام شد.

یافته‌ها

جدول ۱- آمار توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) تأثیر جنسیت بر متغیرهای مستقل و وابسته
Table 1- Descriptive statistics (mean and standard deviation) of the effect of gender on independent and dependent variables

متغیر	گروه	میانگین	انحراف استاندارد
انگیزش مشارکت	دختران	48.35	5.35
	پسران	47.31	6.25
بازخورد و تقویت	دختران	7.07	1.22
	پسران	7.04	1.20
حالات هیجانی	دختران	7.82	1.29
	پسران	8.21	1.48
جهت‌گیری هدف	دختران	7.36	0.88
	پسران	7.48	0.73
شایستگی ادراک شده	دختران	8.81	1.26
	پسران	8.71	1.30
انگیزش درونی و بیرونی	دختران	28.90	4.35
	پسران	28.78	4.74

نظر گرفتن مفروضه های آزمون تحلیل واریانس چند متغیره، از این آزمون استفاده شد که یافته‌ها حاکی از تأثیر معنادار جنسیت بر روی متغیرهای یاد شده است (ویلکس لامبدا: ۰/۹۶، $F= ۴/۷۳$ ، $P= ۰/۰۰۱$). جدول ۲، مقدار معناداری، معنادار بودن عملی و توان آزمون در هر یک از شش متغیر را نشان می‌دهد.

جدول فوق، میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای انگیزش مشارکت، بازخورد و تقویت، حالات هیجانی، جهت‌گیری هدفی، شایستگی ادراک شده و انگیزش درونی و بیرونی در دو جنس را نشان داده است. جهت بررسی تأثیر جنسیت بر متغیرهای انگیزش مشارکت، بازخورد و تقویت، حالات هیجانی، جهت‌گیری هدفی، شایستگی ادراک شده و انگیزش درونی و بیرونی با در

جدول ۲- نتایج آزمون مانوا جهت بررسی تأثیر جنسیت بر متغیرهای مستقل

Table 2- Manova test results to investigate the effect of gender on independent variables

منبع source	شاخص Independent variables	مجموع مجزورات نوع ۳	درجه آزادی df ¹	میانگین مجذورات Mean Squared	مقدار F	مقدار احتمال P- value	معنادار بودن عملی Sig. ²	توان آزمون Power
	بازخورد و تقویت Feedback & Reinforcement	0.30	1	0.30	0.19	0.65	0.000	0.07
	حالات هیجانی Emotional State	33.27	1	33.27	15.38	0.001	0.01	0.97
	جهت‌گیری هدف Motivational Orientation	4	1	4	5.54	0.01	0.007	0.65
	شایستگی ادراک شده Perceived Competence	0.07	1	0.07	0.04	0.83	0.001	0.05
	انگیزش درونی و بیرونی Int & Ext ³ Motivation	4.05	1	4.05	0.19	0.66	0.001	0.07

جنسیت بوده است. بنابراین متغیر جنسیت بر حالات هیجانی ناشی از مشارکت نوجوانان در فعالیت‌های ورزشی اثربخش است. متغیر جهت‌گیری هدفی دارای است که با توجه به سطح P سطح معناداری < 0.05 معناداری عملی برای متغیر جهت‌گیری هدفی (η^2) نشان می‌دهد که تنها $0.007 = 0.007$ تغییرپذیری متغیر جهت‌گیری هدفی، ناشی از متغیر جنسیت بوده است. بنابراین متغیر جنسیت بر جهت‌گیری هدفی نوجوانان اثربخش است.

یافته‌های حاصل از جدول بالا نشان می‌دهد برای متغیرهای بازخورد و تقویت، شایستگی ادراک شده و انگیزش درونی و بیرونی سطح معناداری > 0.05 است؛ بنابراین، این مقدار از نظر آماری معنادار نیست. بنابراین، جنسیت بر این متغیرها اثربخش نیست. در حالی که متغیرهای حالات هیجانی و جهت‌گیری است و با P هدفی دارای سطح معنادار بودن < 0.05 است و P توجه به این که سطح معنادار بودن < 0.05 با توجه به سطح معناداری عملی برای متغیر حالات هیجانی $0.01 = 0.01$ از هیجانی 0.01 تغییرپذیری متغیر حالات هیجانی، ناشی از متغیر

1. Degree of Freedom
2. Significance
3. Intrinsic and Extrinsic

جدول ۳- نتایج آزمون خی دو برای مقایسه میزان مشارکت در فعالیت های بدنی دانش آموزان فعال و غیرفعال بر حسب سطح تحصیلات پدر

Table 3 - Chi-square test results to compare the level of participation in physical activities of active and inactive students according to father's education

مقدار احتمال P-value	میزان خی دو Chi-Squared Test	شرکت کنندگان Participants		طبقات Levels	متغیر Variables
		غیر فعال Inactive	فعال Active		
0.001	18.08	1	0	دانشجو Student	سطح تحصیلات پدر The Level of Father's education
		66	33	زیر دیپلم High School	
		225	104	دیپلم- فوق دیپلم Diploma	
		200	47	لیسانس Bachelor's degree	
		77	45	فوق لیسانس و بالاتر Master's degree & higher	

گروه فعال و غیرفعال در فعالیت بدنی از نظر سطوح مختلف تحصیلات پدر تفاوت معناداری با یکدیگر دارند. بنابراین نتایج حاصل از این جدول نشان دادند که سطح تحصیلات پدر بر میزان انگیزش مشارکت فرزندان در فعالیت های بدنی اثرگذار است.

جدول فوق نشان می دهد، میزان خی دو به دست آمده حاصل از مقایسه میزان مشارکت دانش آموزان فعال و غیرفعال در فعالیت های بدنی در سطوح مختلف تحصیلات پدر برابر با ۱۸/۰۸ است که این میزان به لحاظ آماری معنادار است ($P=۰/۰۰۱$). بنابراین دو

جدول ۴- نتایج آزمون خی دو برای مقایسه میزان مشارکت در فعالیت های بدنی دانش آموزان فعال و غیرفعال بر حسب سطح تحصیلات مادر

Table 4- Chi-square test results to compare the level of participation in physical activities of active and inactive students according to the level of education of the mother

مقدار احتمال P-value	میزان خی دو Chi-Squared Test	شرکت کنندگان Participants		طبقات Levels	متغیر Variables
		غیر فعال Inactive	فعال Active		
0.48	2.44	0	0	دانشجو Student	سطح تحصیلات مادر
		67	31	زیر دیپلم High School	
		304	129	دیپلم- فوق دیپلم Diploma	
		175	58	لیسانس Bachelor's degree	
		24	11	فوق لیسانس و بالتر Master's degree & higher	

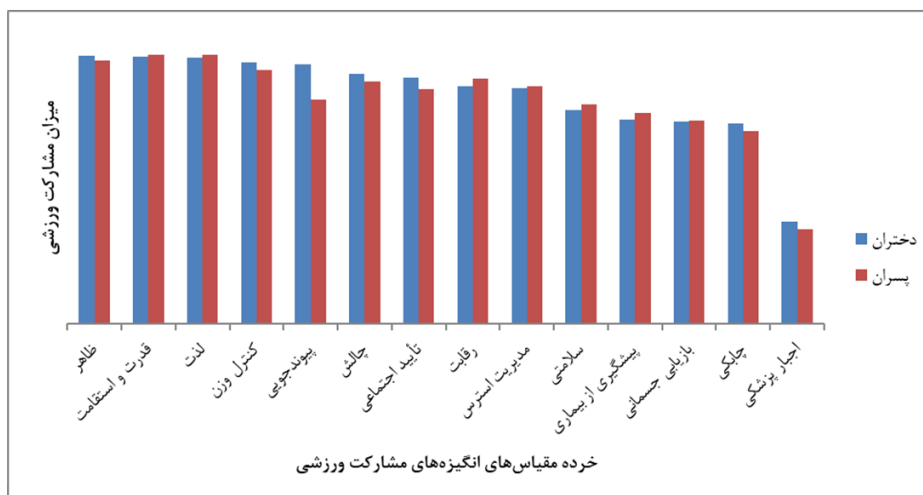
آموزان فعال و غیرفعال در فعالیت های بدنی بر حسب شغل پدر برابر با ۴/۸۰ است که این میزان به لحاظ آماری معنادار نیست ($P=0/77$). بنابراین دو گروه فعال و غیرفعال در فعالیت های بدنی از نظر شغل پدر تفاوت معناداری با یکدیگر ندارند. بنابراین نتایج حاصل از این آزمون نشان دادند که مرتبه شغل پدر بر میزان انگیزش مشارکت فرزندان در فعالیت های بدنی اثرگذار نیست. همچنین نتایج حاصل از آزمون خی دو برای مقایسه میزان مشارکت در فعالیت های بدنی دانش آموزان فعال و غیرفعال بر حسب شغل مادر نشان داد، میزان خی دو به دست آمده حاصل از مقایسه میزان مشارکت دانش آموزان فعال و غیرفعال در فعالیت های بدنی بر حسب شغل مادر برابر با ۱۲/۴۱ است که این

جدول فوق نشان می دهد، میزان خی دو به دست آمده حاصل از مقایسه میزان مشارکت دانش آموزان فعال و غیرفعال در فعالیت های بدنی در سطوح تحصیلات مادر برابر با ۲/۴۴ است که این میزان به لحاظ آماری معنادار نیست ($P=0/48$). بنابراین دو گروه فعال و غیرفعال از نظر سطوح تحصیلات مادر تفاوت معناداری با یکدیگر ندارند. بنابراین نتایج حاصل از این جدول نشان دادند که سطح تحصیلات مادر بر میزان انگیزش مشارکت فرزندان در فعالیت های بدنی اثرگذار نیست. نتایج حاصل از آزمون خی دو، برای مقایسه میزان مشارکت در فعالیت های بدنی دانش آموزان فعال و غیرفعال بر حسب شغل پدر نشان داد، میزان خی دو به دست آمده حاصل از مقایسه میزان مشارکت دانش

دادند که جنسیت بر میزان انگیزش نوجوانان در فعالیت های بدنی اثرگذار است. نتایج حاصل از آزمون خی دو، برای مقایسه میزان مشارکت در فعالیت های بدنی دانش آموزان فعال و غیرفعال بر حسب سابقه ورزشی والدین نشان داد، میزان خی دو به دست آمده حاصل از مقایسه میزان مشارکت دانش آموزان فعال و غیرفعال در فعالیت های بدنی بر حسب سابقه ورزشی والدین برابر با ۲۵/۴۲ است که این میزان به لحاظ آماری معنادار است ($P=0/001$). بنابراین دو گروه فعال و غیرفعال در فعالیت بدنی از نظر سابقه ورزشی والدین تفاوت معناداری با یکدیگر دارند. بنابراین نتایج حاصل از این آزمون نشان دادند که سابقه ورزشی والدین بر میزان انگیزش مشارکت فرزندان در فعالیت های بدنی اثرگذار است.

میزان به لحاظ آماری معنادار نیست ($P=0/08$). بنابراین دو گروه فعال و غیرفعال در فعالیت بدنی از نظر شغل مادر تفاوت معناداری با یکدیگر ندارند. بنابراین نتایج حاصل از این جدول نشان دادند که مرتبه شغل مادر بر میزان انگیزش مشارکت فرزندان در فعالیت های بدنی اثرگذار نیست. همچنین نتایج حاصل از آزمون خی دو، برای مقایسه میزان مشارکت در فعالیت های بدنی دانش آموزان فعال و غیرفعال بر حسب جنسیت نشان داد، میزان خی دو به دست آمده حاصل از مقایسه میزان مشارکت دانش آموزان فعال و غیرفعال در فعالیت های بدنی بر حسب جنسیت برابر با ۸/۳۶ است که این میزان به لحاظ آماری معنادار است ($P=0/004$). بنابراین دو گروه فعال و غیرفعال در فعالیت بدنی از نظر جنسیت تفاوت معناداری با یکدیگر دارند. بنابراین نتایج حاصل از این آزمون نشان

شکل ۱- مقایسه دلایل مشارکت ورزشی دختران و پسران

Figure 1- Comparison of the reasons for girls' and boys' sports participation

فعالیت ورزشی به ترتیب اولویت عبارت اند از: ۱- ظاهر، ۲- قدرت و استقامت، ۳- لذت، ۴- کنترل وزن، ۵- پیوندجویی، ۶- چالش، ۷- تأیید اجتماعی، ۸-

همان طور که نمودار میله ای بالا نشان می دهد، دختران و پسران به دلایل مختلفی در فعالیت های ورزشی مشارکت دارند. دلایل مشارکت دختران در

رقابت، ۹- مدیریت استرس، ۱۰- سلامتی، ۱۱- لذت ۲- قدرت و استقامت، ۳- ظاهر، ۴- کنترل وزن، پیشگیری از بیماری، ۱۲- بازیابی جسمانی، ۱۳- چابکی، ۱۴- اجبار پزشکی و دلایل مشارکت پسران در فعالیت ورزشی به ترتیب اولویت عبارت اند از: ۱- چابکی، ۱۴- اجبار پزشکی. ۱۱- تأیید اجتماعی، ۹- پیوندجویی، ۱۰- سلامتی، ۱۱- پیشگیری از بیماری، ۱۲- بازیابی جسمانی، ۱۳- چابکی.

جدول ۵- خلاصه مدل تحلیل رگرسیون چندمتغیره با شیوه ورود گام به گام

Table 5 - Summary of Multivariate Regression Analysis Model with Stepwise Method

خطای معیار تخمینی Std ¹	ضریب تعدیل شده R ² Adjusted R Square	ضریب R ²	ضریب R	مدل Model
04.759	0.358	0.359	0.599	1
4.671	0.382	0.383	0.619	2
4.621	0.359	0.397	0.630	3
4.581	0.405	0.408	0.639	4
4.552	0.413	0.417	0.645	5
4.533	0.418	0.422	0.650	6

جدول فوق، نشان می‌دهد که در مدل ششم، با وجود متغیرهای انگیزش درونی و بیرونی، بازخورد و انگیزش، تکلیف و نتیجه، حالات هیجانی، شایستگی ادراک شده و جنسیت، ۴۱٪ از واریانس انگیزش مشارکت ورزشی پیش بینی می‌شود.

1. Error of the Estimate
2. R Square

جدول ۶- نتایج تحلیل رگرسیون چندمتغیره با شیوه ورود گام به گام برای پیش بینی متغیر انگیزش مشارکت ورزشی

Table 6- Results of Multivariate Regression Analysis with Stepwise Input Method to Predict the Variable of Sports Participation Motivation

Sig.	t	Standardized Coefficients	Standard Error	Unstandardized Coefficients	Predictive Variables
مقدار احتمال	نسبت بحرانی	ضرایب استاندارد	خطای استاندارد	ضرایب غیراستاندارد	متغیرهای پیش بین
0.000	14.958	0.484	0.042	0.635	Int and Ext Motivation انگیزش درونی و بیرونی
0.000	4.357	0.141	0.156	0.679	Feedback and Reinforcement بازخورد و تقویت
0.000	4.294	0.130	0.213	0.913	Motivational Orientation تکلیف و نتیجه
0.000	-3.603	-0.101	0.112	-0.402	Emotional State حالات هیجانی
0.001	3.25	0.092	0.129	0.418	Perceived Competence شایستگی ادراک شده
0.006	-2.775	-0.077	0.332	-0.923	Gender جنسیت

استاندارد در متغیر جنسیت، انگیزش مشارکت ورزشی ۰/۰۷٪ کاهش خواهد یافت.

بحث و نتیجه گیری

هدف از پژوهش حاضر، بررسی ابعاد کلیدی مشارکت ورزشی نوجوانان ۱۴ تا ۱۷ ساله بر اساس متغیرهای نظریه انگیزش شایستگی بود. نتایج این پژوهش، از فرضیه اساسی نظریه انگیزش شایستگی هارتر (۱۹۸۸) مبنی بر این که بازخورد و تقویت، شایستگی ادراک شده، جهت گیری های انگیزشی و همچنین حالات هیجانی بر انگیزش مشارکت ورزشی نوجوانان اثرگذار است حمایت می کند. نتایج پژوهش حاضر نشان دادند متغیرهای انگیزش درونی و بیرونی، بازخورد و تقویت، تکلیف و نتیجه، حالات هیجانی، شایستگی ادراک شده و جنسیت به طور معناداری انگیزش مشارکت ورزشی را پیش بینی می کنند. همچنین، نتایج نشان دادند سطوح مختلف تحصیلات پدر بر میزان انگیزش مشارکت دانش آموزان در فعالیت های بدنی اثربخش است؛ در حالی که سطوح مختلف تحصیلات مادر بر انگیزش مشارکت دانش آموزان در فعالیت های بدنی

جدول فوق، نشان می دهد متغیرهای انگیزش درونی و بیرونی، بازخورد و انگیزش، تکلیف و نتیجه، حالات هیجانی، شایستگی ادراک شده و جنسیت با توجه به این که سطح معناداری $P < 0.05$ است، به طور معناداری انگیزش مشارکت ورزشی را پیش بینی می کنند. همان طور که مشاهده می شود با افزایش یک واحد انحراف استاندارد در متغیر انگیزش درونی و بیرونی، انگیزش مشارکت ۴۸٪ انحراف استاندارد بالاتر خواهد رفت. همچنین با افزایش یک واحد انحراف استاندارد در متغیر بازخورد و تقویت، انگیزش مشارکت ۱۴٪ انحراف استاندارد بالاتر خواهد رفت. با افزایش یک واحد انحراف استاندارد در متغیر تکلیف و نتیجه ۱۳٪ انحراف استاندارد انگیزش مشارکت ورزشی بالاتر خواهد رفت. با افزایش یک واحد انحراف استاندارد در متغیر حالات هیجانی ۱۰٪ انحراف استاندارد انگیزش مشارکت ورزشی کاهش خواهد یافت. با افزایش یک واحد انحراف استاندارد در شایستگی ادراک شده ۰/۰۹٪ انحراف استاندارد انگیزش مشارکت ورزشی بالاتر خواهد رفت. با افزایش یک واحد انحراف

که از لحاظ شغل والدین، شغل پدر و مادر بر انگیزش مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های ورزشی اثربخش نیست. در حالی که مرزنکلاته و همکاران (۲۰۱۴) به نتایجی متفاوت رسیدند. یافته‌های آنان نشان داد پدرانی که مشاغل کارمندی، عالی‌رتبه (پزشک و استاد دانشگاه) و بازنشسته، کشاورزی، نظامی، آزاد و کارگری دارند فرزندان‌شان مشارکت ورزشی بالاتری داشته‌اند. یعنی فرزندان کارمندان بیشترین و فرزندان کارگران کمترین مشارکت ورزشی را داشتند. این در حالی است که نوع شغل مادر فقط بر انگیزش مشارکت ورزشی فرزندان پسر اثربخش بود و بر میزان فعالیت‌های ورزشی دختران تأثیر معناداری نداشت. به طور کلی با توجه به این‌که نتایج مطالعه حاضر نشان داد که تحصیلات پدر بر انگیزش مشارکت نوجوانان در فعالیت‌های ورزشی اثر دارد ولی شغل والدین بر انگیزش مشارکت ورزشی نوجوان اثربخش نیست می‌توان گفت که این مطلب مبین این موضوع است که مشکل اصلی عدم مشارکت جوانان و نوجوانان در فعالیت‌های ورزشی، نداشتن آگاهی کافی والدین نسبت به مزایا و فواید مشارکت ورزشی فرزندان‌شان است تا مرتبه شغلی آن‌ها. از لحاظ سابقه ورزشی والدین، نتایج مطالعه حاضر نشان داد تفاوت معناداری بین گروهی که فعالیت‌های ورزشی منظم داشتند و گروهی که فعالیت ورزشی نداشتند وجود دارد. بنابراین، سابقه ورزشی والدین بر انگیزش مشارکت ورزشی دانش‌آموزان اثربخش است. این نتایج با یافته‌های پلاتات، وانگر، چلینگر، هان آرویلر و سایمون (۲۰۰۴)، همچنین با یافته‌های یانگ و همکاران (۱۹۹۶) هم‌راستا است. این پژوهشگران نشان دادند در خانواده‌هایی که والدین در فعالیت‌های ورزشی فعال‌تر بودند نسبت به والدینی که فعالیت ورزشی نداشتند، فرزندان‌شان میزان

اثربخش نیست. این نتایج ممکن است ناشی از این باشد که پدران به دلیل داشتن قدرت بیشتر نسبت به مادران در کانون خانواده، به ویژه توجه بیشتر به کنترل فرزندان‌شان، اگر تفکر و دیدگاه مثبت نسبت به اجتماعی شدن فرزندان‌شان و همچنین حفظ سلامتی و تندرستی آن‌ها داشته باشند، می‌توانند بر میزان مشارکت ورزشی فرزندان‌شان بسیار تأثیرگذار باشند. این یافته‌ها با نتایج مطالعات مرزنکلاته و همکاران (۲۰۱۴)، ولا، کلیف و الکی^۱ (۲۰۱۴) هم‌راستا است. مرزنکلاته و همکاران (۲۰۱۴) نشان دادند با افزایش سطح سواد والدین، مشارکت ورزشی فرزندان نیز افزایش می‌یابد و بالعکس. همچنین ولا و همکاران (۲۰۱۴) نشان دادند که تحصیلات والدین بر انگیزش مشارکت دانش‌آموزان اثرگذار بود به طوری که، دانش‌آموزانی که والدین‌شان تحصیلات بالاتری داشتند در فعالیت‌های ورزشی مشارکت بیشتری داشتند و همچنین دانش‌آموزانی که والدین‌شان تحصیلات پایین‌تری داشتند یا مشارکت ورزشی نداشتند یا پس از مدتی از فعالیت‌های ورزشی کناره‌گیری کردند. همچنین هاکینز، کوک بام، همیلتون و ماک^۲، ۲۰۰۴ در مطالعه ۱۰ ساله هم‌گروه (کوهورت^۳) در آمریکا دیده شد که تحصیلات پایین والدین با کاهش فعالیت بدنی فرزندان ارتباط معناداری داشت. این یافته‌ها با نتایج موسوی، فرمانبر، تقدسی و کار روشن (۲۰۱۵) در تضاد است. چرا که این پژوهشگران نشان دادند که با افزایش سطح تحصیلات پدر و مادر به میزان قابل توجهی نداشتن فعالیت بدنی افزایش می‌یابد. می‌توان گفت دلیل هم‌راستا نبودن این مطالعه با پژوهش حاضر و همین‌طور بسیاری از مطالعاتی که در این زمینه انجام شده‌اند، تفاوت در بسترهای فرهنگی-اجتماعی جامعه مورد مطالعه است. یافته‌های این پژوهش نشان دادند

3. Cohort Study

1. Vella, Cliff, Okely
2. Hawkins, Cockburn, Hamilton & Mack

که تفاوت های جنسیتی هنوز در مشارکت ورزشی کودکان و نوجوانان وجود دارد. پسران در ورزش های رقابتی از دختران فعال تر هستند. وانگر و همکاران (۲۰۰۴) نشان دادند که به طور کلی پسران از دختران در فعالیت های ورزشی سازمان یافته خارج از مدرسه مشارکت دارند. همچنین مک ماهان و همکاران (۲۰۱۷) نشان دادند پسران به طور معناداری بیشتر از دختران در فعالیت های ورزشی مشارکت دارند. همچنین یافته های پژوهش حاضر نشان داد، دختران و پسران دلایل متفاوتی برای مشارکت در فعالیت های ورزشی دارند. دختران به دلایل ظاهر، قدرت و استقامت، لذت و پسران به دلایل لذت، قدرت و استقامت، ظاهر و کنترل وزن در فعالیت های ورزشی مشارکت دارند که این اولویت بندی کمی با نتایج سیراد و همکاران (۲۰۰۶) متفاوت بود. سیراد و همکاران دریافتند که داشتن سرگرمی بالاترین رتبه انگیزشی را برای همه شرکت کنندگان در برداشت. دختران مزایای اجتماعی، مهارت، رقابت و تندرستی را به عنوان مهم ترین انگیزه ها مطرح کردند در حالی که پسران غالباً بر رقابت، مزایای اجتماعی و تندرستی تأکید بیشتری داشتند. می توان گفت یکی از دلایل احتمالی که در جامعه مورد مطالعه پسران بیشتر از دختران در فعالیت های ورزشی مشارکت دارند این است که پسران بیشتر به امکانات رفاهی-ورزشی دسترسی داشته باشند و همچنین با توجه به شرایط اجتماعی موجود، پسران شرایط متفاوت بسیاری برای ورزش کردن در فضاهای آزاد و حتی کوچه و خیابان و لذت بردن از مشارکت ورزشی با همسالان شان دارند. همچنین در رابطه با دلایل گوناگون دختران و پسران برای مشارکت در فعالیت های ورزشی ممکن است به تفاوت های دختران و پسران در علایق و گرایش ها و همین طور تفاوت در عواطف و احساسات آن ها مرتبط باشد. به طور کلی، یافته های پژوهش حاضر با بسیاری از پژوهش های انجام شده در این زمینه همراستا است و

مشارکت بیشتری در فعالیت های ورزشی داشتند. همچنین این پژوهشگران نشان دادند مشارکت ورزشی والدین به ویژه مشارکت ورزشی پدران با میزان فعالیت جسمانی و مشارکت ورزشی کودکان ارتباط دارد. این پژوهشگران نشان دادند که پدران فعال، نسبت به پدرانی که مشارکت ورزشی ندارند احتمال بیشتری دارد که فرزندان شان در فعالیت های ورزشی مشارکت داشته باشند. بنابراین، کودکانی که والدین کم تحرکی دارند سریع تر ورزش را ترک می کنند. همچنین یانگ و همکاران (۱۹۹۶) نشان دادند که فعالیت بدنی پدران به طور قابل توجهی فعالیت بدنی فرزندان شان را پیش بینی می کند در حالی که فعالیت مادران تنها با مشارکت ورزشی دختران مرتبط بود و با مشارکت ورزشی فرزندان پسر مرتبط نیست. این نتایج با یافته های پژوهش حاضر همراستا نیست. این غیر همراستا بودن ممکن است ناشی از دلایل فرهنگی و اجتماعی باشد چون در جوامع غربی پسران وابستگی کمتری به خانواده دارند و از نظر رفتارهای فردی مثل پیاده روی و یا رفتن به باشگاه و فضاهای ورزشی بیشتر به خود و همسالان شان متکی هستند تا والدین. با توجه به این که نتایج مطالعه حاضر با یافته های پژوهش های ذکر شده همراستا است می توان گفت که والدین یکی از بزرگ ترین الگوها و سرمشق ها برای فرزندان هستند. بنابراین، والدین با مشارکت در فعالیت های ورزشی می توانند الگوهای مناسبی برای افزایش حضور فرزندان در فعالیت های بدنی شوند. همچنین نتایج مطالعات حاضر نشان دادند، در جامعه آماری مورد پژوهش، متغیر جنسیت بر انگیزش مشارکت دانش آموزان اثربخش است و پسران بیشتر از دختران در فعالیت های ورزشی مشارکت دارند. همچنین دختران و پسران دلایل گوناگونی برای مشارکت در فعالیت های ورزشی دارند که این یافته ها با نتایج امامی و همکاران (۲۰۱۳)، حمایت طلب و همکاران (۲۰۱۴) و یانگ و همکاران (۱۹۹۶) همراستا است. یانگ و همکاران نشان دادند

کاربردی برای والدین و همچنین مربیانی که با نوجوانان کار می‌کنند به همراه داشته باشد. همچنین، نتایج پژوهش حاضر می‌تواند در جهت‌دهی فرآیند تدوین برنامه‌های ورزشی-آموزشی دختران و پسران نوجوان مؤثر باشد. به این ترتیب که با تأکید بر جو انگیزشی دانش‌آموزان انگیزش بیشتری برای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی پیدا کنند و می‌توان تجربیات سالم و مثبت‌تری را برای نوجوانان فراهم نمود که این امر، موجب تقویت میل درونی آن‌ها به مشارکت در فعالیت‌های ورزشی خواهد شد. از طرف دیگر، این نتایج می‌تواند به روان‌شناسان ورزشی علاقمند به بررسی عوامل مؤثر بر مشارکت ورزشی نیز کمک کند. بر این اساس، روابط میان متغیرهای نظریه انگیزش شایستگی می‌تواند اطلاعات ارزشمندی را در ارتباط با پیامدهای روان‌شناختی یک برنامه ورزشی فراهم آورد. امید است تا با انجام پژوهش‌های وسیع‌تر با حجم نمونه بیشتر، همچنین با استفاده از شیوه‌های دقیق‌تر و معتبرتر، در گروه‌های سنی متفاوت، نقش دقیق تمامی شاخص‌ها، ابعاد کلیدی چون تفاوت‌های شخصیتی، تفاوت ساختار خانواده و الگوهای نوجوانان و همچنین سایر عوامل اثرگذار بر مشارکت در فعالیت‌های ورزشی نوجوانان روشن‌تر گردد تا با درکی عمیق، نسبت به عوامل مؤثر بر مشارکت ورزشی جوانان و نوجوانان آینده ساز کشور بحث و گفتگو کنیم.

نشان می‌دهند که بازخورد و تقویت و همچنین جهت-گیری‌های انگیزشی گوناگون مانند انگیزش درونی و بیرونی و تکلیف و نتیجه بر انگیزش مشارکت نوجوان در فعالیت‌های ورزشی اثرگذار است و همچنین افرادی که شایستگی ادراک شده بالاتری داشته باشند بیشتر احتمال دارد که در فعالیت‌های ورزشی مشارکت داشته باشند همین‌طور حالات هیجانی مثبت باعث می‌شود فرد انگیزش بیشتری برای مشارکت ورزشی داشته باشد و همچنین حالات هیجانی منفی باعث می‌شود که فرد انگیزش کمتری برای مشارکت ورزشی داشته باشد. همین‌طور نتایج این پژوهش نشان دهنده نقش بالقوه والدین، نگرش‌ها و رفتارهای والدین در مشارکت ورزشی فرزندان بود. تجربه ورزش در دوران نوجوانی ممکن است بر شخصیت و رشد روان‌شناختی نوجوانان تأثیر مهم و همیشگی داشته باشد. بر این اساس، با توجه به نتایج پژوهش حاضر، پیشنهاد می‌شود که به منظور افزایش مشارکت ورزشی نوجوان با بازخورد و تقویت مناسبی که توسط مربیان، والدین و همسالان ارائه می‌شود شرایطی ایجاد کنند که نوجوانان احساس شایستگی کنند و از این طریق حالات هیجانی مثبت مانند غرور و هیجان در آنان به وجود بیاید تا امکان افزایش مشارکت ورزشی نوجوان فراهم شود. در مجموع نتایج پژوهش حاضر از مدل انگیزش شایستگی هارت (۱۹۸۸) حمایت می‌کند. این مدل پیشنهادی در ارتباط با انگیزش مشارکت ورزشی می‌تواند مفاهیم

منابع

- 1- Abasrashid, Nadia., Vaez Mousavi, Mohammad Kazem., Kashi, Ali. (2018). Investigating sport participation among adolescents of Tehran based on competence motivation theory. PhD Thesis. In Persian
- 2- Brunet, J., Catherine, M., Sabiston, C., Michael, T.A., O'Loughlin, B.E., Low, N., O'Loughlin, J. (2013). The association between past and current physical activity and depressive symptoms in young adults: a 10-year prospective study. *Annals of Epidemiology*, 23; Pp: 25-30.
- 3- Emami, S., Heydar Nezhad, S., Shafieniya, P. (2013). Analysis of the motivational factors of students' participation in university sports activities. *Journal of Research in academic sport*, 5; Pp: 81-96. In Persian

- 4- Eslami Marzankalateh, M. M., Mousavi, J., Khoshfar, GH. (2014). The relationship between social capital and women's participation in sport activities. *Journal of Social Capital Management*, 1(2); Pp: 139-159. In Persian
- 5- Ewing, M. E., & Seefeldt, V. (1988). Participation and attrition patterns in American agency-sponsored and interscholastic sports. Report presented to the Athletic Footwear Council of the Sporting Goods Manufacturers Association.
- 6- Farholm, A., Sørensen, M., Halvari, H., & Hynnekleiv, T. (2017). Associations between physical activity and motivation, competence, functioning, and apathy in inhabitants with mental illness from a rural municipality: a cross-sectional study. *BMC psychiatry*, 17(1); Pp: 1-11.
- 7- Forsman, H., Gråstén, A., Blomqvist, M., Davids, K., Liukkonen, J., & Kontinen, N. (2016). Development of perceived competence, tactical skills, motivation, technical skills, and speed and agility in young soccer players. *Journal of sports sciences*, 34(14); Pp: 1311-1318.
- 8- Fredricks, J. A., & Eccles, J. S. (2004). Parental Influences on Youth Involvement in Sports. In M. R. Weiss (Ed.), *Developmental sport and exercise psychology: A lifespan perspective*; Pp: 145-164.
- 9- Gould, D., & Petlichkoff, L. (1988). Participation motivation and attrition in young athletes. *Children in sport*, 3; Pp:161-178.
- 10- Guay, F., Roy, A., & Valois, P. (2017). Teacher structure as a predictor of students' perceived competence and autonomous motivation: The moderating role of differentiated instruction. *British Journal of Educational Psychology*, 87(2); Pp: 224-240.
- 11- Harter, S. (1992). The relationship between perceived competence, affect, and motivational orientation within the classroom: Processes and patterns of change. *Achievement and motivation: A social-developmental perspective*, 2; Pp:77-114.
- 12- Hawkins, S. A., Cockburn, M. G., Hamilton, A. S., & Mack, T. M. (2004). An estimate of physical activity prevalence in a large population-based cohort. *Medicine and science in sports and exercise*, 36(2); Pp: 253-260.
- 13- R. Hemayattalab, F. Bagherzadeh, D. Homyanian, J. Afshari, (2014). Identification, Prioritization and classification the factors affecting sport participation of young people in Tehran by using hierarchical analysis group, *Journal of Psychological Sciences*, 13(49); Pp: 3-7. In Persian
- 14- Hom Jr, H. L., Duda, J. L., & Miller, A. (1993). Correlates of goal orientations among young athletes. *Pediatric Exercise Science*, 5(2); Pp: 168-176.
- 15- Jones, M. V., Lane, A. M., Bray, S. R., Uphill, M., & Catlin, J. (2005). Development and validation of the sport emotion questionnaire. *Journal of Sports and Exercise Psychology*, 27; Pp: 407-431.
- 16- Khodaverdi, F., & Bahram, A. (2015). Relationship between motor skill competence and physical activity in girls. *Annals of Applied Sport Science*, 3(2); Pp: 43-50. In Persian
- 17- Klint, K. A., & Weiss, M. R. (1987). Perceived competence and motives for participating in youth sports: A test of Harter's competence motivation theory. *Journal of sport Psychology*, 9(1); Pp: 55-65.
- 18- Martens, M. P., & Webber, S. N. (2002). Psychometric properties of the Sport Motivation Scale: An evaluation with college varsity athletes from the US. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 24(3); Pp: 254-270.

- 19- McMahon, E. M., Corcoran, P., O'Regan, G., Keeley, H., Cannon, M., Carli, V. & Balazs, J. (2017). Physical activity in European adolescents and associations with anxiety, depression and well-being. *European child & adolescent psychiatry*, 26(1); Pp: 111-122.
- 20- Shahim, S. (2004). Self-perception of competence by Iranian children. *Psychological reports*, 94(3); Pp: 872-876. In Persian
- 21- Sirard, J. R., Pfeiffer, K. A., & Pate, R. R. (2006). Motivational factors associated with sports program participation in middle school students. *Journal of Adolescent Health*, 38(6); Pp: 696-703.
- 22- Vella, S. A., Cliff, D. P., & Okely, A. D. (2014). Socio-ecological predictors of participation and dropout in organized sports during childhood. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 11(1); Pp 62-66.
- 23- Wagner, A., Klein-Platat, C., Arveiler, D., Haan, M. C., Schlienger, J. L., & Simon, C. (2004). Parent-child physical activity relationships in 12-year-old French students do not depend on family socioeconomic status. *Diabetes & metabolism*, 30(4); Pp: 359-366.
- 24- Weinberg, R. S., & Gould, D. (2014). *Foundations of Sport and Exercise Psychology*. Mohamad Kazem Vaez Mousavi, Ali Hojati, Najeh Reza Spltani, Milad Esmaili, Reyhaneh Rahdarbeyg. (2014). 1E. Hatmi.
- 25- Yang, X. L., Telama, R., & Laakso, L. (1996). Parents' physical activity, socioeconomic status and education as predictors of physical activity and sport among children and youths-A 12-year follow-up study. *International review for the sociology of sport*, 31(3); Pp: 273-291.
- 26- Zou, J., Liu, Q., & Yang, Z. (2012). Development of a Moodle course for schoolchildren's table tennis learning based on Competence Motivation Theory: Its effectiveness in comparison to traditional training method. *Computers & Education*, 59(2); Pp: 294-303.

ارجاع دهی

عباس رشید، نادیا؛ واعظموسوی، سیدمحمد کاظم؛ و کاشی، علی. (۱۴۰۱). بررسی مشارکت ورزشی نوجوانان شهر تهران بر اساس نظریه انگیزش شایستگی. *مطالعات روان‌شناسی ورزشی*، ۱۱(۴۱)، ۱-۲۴. شناسه دیجیتال: 10.22089/SPSYJ.2018.5758.1610

Abasrashid, N; Vaez Mousavi, M; & Kashi, A. (2022). Investigating Sport Participation among Adolescents of Tehran Based on Competence Motivation Theory. *Sport Psychology Studies*, 11(41), 1-24. In Persian. DOI: 10.22089/SPSYJ.2018.5758.1610

